

A Tábori Előretolt Bázis (TEB) helye, szerepe és működése az anyagi biztosítás rendszerében

S. Nagy József őrnagy

A hadtudomány elméletének azon tételét, mely szerint a hadműveletek, harctevékenységek sikeres kimenetelének egyik legfontosabb feltétele a hadtápbiztosítás rendszabályainak időben történő végrehajtása, a gyakorlat régen igazolta. A hadtápbiztosítás a hadműveletek, harctevékenységek végrehajtásának anyagi alapját teremti meg, azaz az ellenség megsemmisítéséhez szükséges anyagokat, eszközöket adja a csapatok részére és felhasználásuk ütemében biztosítja azok folyamatos utánpótlását.

A hadtápbiztosítás — mint ismeretes — biztosítási ágakon keresztül valósul meg, alapvető biztosítási ágak jelenleg az anyagi, technikai, egészségügyi és közlekedési biztosítás.

A hadtápbiztosítás rendszabályai, az anyagi-technikai, egészségügyi és közlekedési biztosítás bonyolult, egymással összefüggő, kölcsönhatásban levő rendszerében a hadtápbiztosítás általános rendszerében kerülnek megvalósításra. A hadtápbiztosítás általános rendszere magába foglalja a harcoló csapatoktól a központ hadtáp tagozatig a mélységben, nagyságrendben egymást követő ellátási, szállítási és kiürítési tagozatok összességét.

Ha az egyes biztosítási ágak szerepét vizsgáljuk a hadműveletek, harctevékenységek sikeres kimenetele szempontjából megállapíthatjuk, hogy legközvetlenebb hatást arra az anyagi biztosítás gyakorol. Az anyagi biztosítás a hadtápbiztosításnak az az ága, amely a csapatok mindennemű anyagi, technikai eszközzel való ellátását valósítja meg. Amíg más biztosítási ágak — a technikai, illetve egészségügyi — a harcképtelenné vált erők, eszközök összegyűjtését, hátraszállítását, egészségügyi ellátását, illetve javítását végzik, tehát erőkifejtésük a harcképtelenné vált, a harctevékenységek további kimenetelére már közvetlen hatást nem gyakorló erőkre, eszközökre irányul, addig az anyagi biztosítás a harctevékenységek sikeres kimeneteléhez elengedhetetlenül szükséges anyagi, technikai eszközökkel látja el folyamatosan a harcoló csapatokat, köz-

vetlen hatást gyakorolva ezzel a harcfelelősek teljesítésére. Az anyagi biztosítás ezért mint biztosítási ág a hadtápbiztosítás főterületét képezi, s a hadtápbiztosítás rendszabályainak megvalósítása során a fő figyelmet arra kell fordítani.

Az anyagi biztosítás fogalmát ezek után a következőkben foglalhatjuk össze: az anyagi biztosítás a hadtápbiztosítás alapvető ága, magába foglalja mindazon rendszabályokat és tevékenységeket, melyek a csapatok anyagi szükségleteinek kielégítésére, mindennemű anyagi, technikai eszközzel — időben és teljes mennyiségben — történő ellátására, illetve azok szállításának szervezésére és végrehajtására irányulnak.

Az anyagi biztosítás rendszere magába foglalja a mélységben, nagyságrendben egymást követő ellátási tagozatokat, úgymint:

- a zászlóalj ellátási tagozatot,
- az ezred ellátási tagozatot,
- a hadosztály ellátási tagozatot,
- a hadsereg ellátási tagozatot,
- a tábori hadtápbiztosítási tagozatot,
- valamint a központ hadtápbiztosítási tagozatát.

Az ellátási tagozatok közül a tábori hadtápbiztosítási tagozat a fiatalabb, mert csak néhány éve került a Magyar Néphadsereg hadtápbiztosítási rendszerébe.

A tábori hadtápbiztosítási tagozatát a legutóbbi években az előretolt anyagi alap képezte. Az előretolt anyagi alap raktáraiban volt felhalmozva az anyagi eszközök mindazon mennyisége, melyek a tábori hadtápbiztosítást képezték. Az előretolt anyagi alap raktáraiba az anyagi eszközök közvetlenül a központ hadtápbiztosítási raktáraiból érkeztek vasúti, illetve gépkocsi, esetleg vízi, vagy légi szállítással. Az itt tárolt készletek mennyisége nem biztosította az elvonuló csapatok egy hadműveletének szükségleteit, mégis túl soknak bizonyult ahhoz, hogy mozgatható legyen és folyamatosan követve a sereget, megbízható ellátási forrást képezzen.

A hadtápbiztosítás korszerűsítésére irányuló tudományos kutatómunka feltárta a jelenlegi biztosítási rendszer fogyatékososságait, megmutatta a hatékonyság fokozásának lehetőségeit, útjait. Ennek eredményeit alapul véve kerül rendszerbe állításra a tábori hadtápbiztosítás két önálló, egymástól elkülönülő anyagi bázisa: a Tábori Előretolt Bázis (TEB) és a Tábori Mögöttes Bázis (TMB).

A tábori hadtápbiztosítás anyagi készletei most már két bázison kerülnek felhalmozásra, a készletek egy része — mintegy két napi szükséglet — a TEB, a többi jelentősen nagyobb mennyiségben a TMB raktáraiban.

A sereget ellátása, illetve a hadsereg mozgó bázis készleteinek folyamatos feltöltése a TEB-ről történik, a TEB készletei feltöltésének alapvető forrása pedig a TMB.

A TEB rendeltetése, feladata

A Magyar Néphadsereg anyagi biztosítási rendszerében új elemként jelentkezik a TEB. Mint általában mindennek ami új, szükséges a TEB-

nek is körvonalazni fogalmát, jellemzőit és a vele kapcsolatos elméleti tételeket.

Ha a TEB fogalmát akarjuk megközelíteni, célszerű annak rendeltetéséből és feladataiból kiindulni.

A TEB létrehozásának és rendszerbe léptetésének szükségességét a következő tényezők vetették fel:

— a hadműveletek anyagi szükségletének mind teljesebb kielégítése érdekében a tábori hadtáp készleteinek jelentős mérvű növelése (mintegy 30 000—35 000 tonnára);

— a tábori hadtápban felhalmozásra kerülő anyagi eszközök mélységben történő lépcsőzése, tagolása;

— a seregtest ellátása érdekében a tábori hadtáp készletei egyrészének a harcoló csapatokhoz való közelítése;

— a tábori hadtáp anyagi készletei egyrészének gk. száll. eszközökön való tárolása és egyéb tényezők.

A TEB rendeltetésének meghatározása a fenti tényezőkből kiindulva a következőkben foglalható össze: a Magyar Néphadsereg elvonuló szárazföldi csapatai mintegy 2 napi hadműveleti szükségletének tárolása, szállítása; a hadsereg mozgó bázis készleteinek folyamatos feltöltése.

A Magyar Néphadsereg csapatai anyagi biztosításának a következő feladatai lehetnek:

— a hadművelet megvívásához szükséges fontosabb anyagi eszközökből az elrendelt szintű készletek megalakítása;

— a központ hadtápból, illetve a TMB-ről áramló anyagi eszközök átvétele;

— a készletek szállító eszközökön történő tárolása;

— az anyagi eszközök nyilvántartása;

— a tábori hadtápfőnökség által kiutalt anyagi eszközök kiadása, illetve kiszállítása a seregtest mozgó bázis részére, vagy a meghatározott helyre;

— az ellátásilag utalt tábori hadtápcsapatok (Kórház Bázisok) anyagi eszközökkel való ellátása;

— a tábori hadtápfőnökség tervének megfelelően élő állatok beszerzése, feldolgozása és a nyert termékek elosztása, elsősorban a tábori hadtápcsapatok részére, egyes esetekben a seregtest részére;

— működtethet tábori mosoda, illetve vegytisztító üzem részlegét;

— közvetlenül elláthatja a hadsereg felderítő repülőegységét mindenmű anyagi eszközzel.

Rendeltetéséből és funkcióiból kiindulva, a TEB fogalmát a következőkben határozhatjuk meg: a hadműveleti hadtáp felső tagozatának (a Magyar Néphadsereg Tábori Hadtápnak) a hadműveletek megvívásához alapvetően szükséges anyagi eszközökből létrehozott, a seregtest (-ek) közvetlen ellátására, állandó szervezettel, alapvetően gépkocsi szállítóeszközökön működtetett előretolt anyagi bázisa. Úgy is felfogható, mint a Magyar Néphadsereg Tábori Hadtáp első lépcsője. (Szervezetének, illetve telepítésének egy változata az 1., 2. sz. vázlatok szerint.)

A TEB működésének néhány kérdése

Mint a felsorolt feladatokból is kitűnik, a TEB a Magyar Néphadsereg anyagi biztosítási rendszerében mint végrehajtó szerv funkcionál. Ellátás tervező-szervező funkciói nincsenek. A Tábori Hadtápfőnökség irányítása alatt működik, annak tervei, illetve intézkedései alapján hajtja végre ellátási feladatait. A készletek feltöltését, a seregetest ellátását, az utalt egyéb szervek, csapatok ellátását, az anyagi eszközök szállítását a Tábori Hadtápfőnökség tervezi-szervezi, a TEB Főnökség pedig azok végrehajtását szervezi, illetve vitelezi ki.

A fentiek előrebocsátása után, azok tükrében vizsgáljuk meg részletesebben a TEB fontosabb funkciói végrehajtásának körülményeit, módzatait.

A készletek megalakítása

A TEB anyagi készletének kiszabatait a felső vezetés határozza meg. A csapathadtáphoz, vagy a hadsereghadtáphoz hasonlóan a TEB részére is állandó jelleggel, mozgókészleteket célszerű előírni. A készletek mennyisége mintegy 6000—8000 tonna.

A készenlét időszakában a készletek a központi raktárakban vannak megalakítva, tárolva. Azok állandó meglétéért, tárolásáért, frissítéséért a központ hadtáp szervei felelősek.

A teljes harcászultság elrendelése után a TEB készleteit a központi szervek a kijelölt körletbe szállítják, ahol a TEB Főnökség átveszi azokat és a továbbiakban — a Tábori Hadtápfőnökség intézkedéseinek megfelelően — gondoskodik azok fenntartásáról, rendeltetési helyére való juttatásáról.

A háború kezdetén tehát, illetve amíg a TEB az ország területén települ az anyagi készletet közvetlenül a központi hadtápból (egyes esetekben a termelő üzemekből) kaphatja a Tábori Mögöttes Bázis kihagyásával. A TMB szerepe az elvonuló szárazföldi csapatok anyagi biztosításában — véleményem szerint — elsősorban az országhatártól való eltávolodás után érvényesül.

A továbbiakban a TEB készleteinek folyamatos feltöltését a Tábori Hadtápfőnökség tervezi-szervezi elsősorban a TMB-ről.

A készletek szállítása

A TEB anyagi eszközeinek szállíthatósága a legfontosabb követelmények egyike. A háború kezdetén — a TEB megalakulásának időszakában — a központi raktárakban tárolt anyagi készletek kijelölt körletbe történő szállítása a központ hadtáp szervezetében általában gépkocsi és vasúti szállítással történhet, de a körülményektől és lehetőségektől függően más szállítási ágazat igénybevétele is felmerülhet. A TEB megalakulásának időszakában — a vasúthálózat működőképessége esetén — célszerű anyagainak egy részét vasúti szerelvényen hagyni a tovább szállíthatóság lehetőségeinek szem előtt tartásával, a másik részét pedig gépkocsikon tárolni. A hadműveletek további időszakában a vasúthálózat romboltsága miatt a TEB készleteinek mozgatása elsősorban gépkocsi szállító eszközökkel történhet.

A TEB készleteinek szállításához szükséges szállító egységekkel a Tábori Hadtápfőnökség rendelkezik. A szállítások tervezése-szervezése a THF-ség által történik.

A készletek szállító eszközökön való tárolása nem minden esetben biztosítható. A 6000—8000 tonna anyag egyidejű felemeléséhez ugyanis az esetek többségében nem lesz elegendő szállító eszköz. A tárolást ezért úgy célszerű tervezni, hogy a fontosabb anyagi eszközök nagyobb részét, a kevésbé fontos anyagok kisebb részét gépkocsin, a többi anyagot földre rakva kell tárolni. A szállításokat több lépcsőben célszerű tervezni úgy, hogy a TEB teljes készlete 1,5—2 fordulóval elszállítható legyen.

A készletek nyilvántartása

A TEB által tárolt készletek nagysága és napi anyagforgalmának volumene a nyilvántartás kérdésének jelentőséget kölcsönöz. Jelenleg nincs megnyugtatóan lerendezve a TEB anyagainak különböző szinteken történő nyilvántartása, nincsenek lefektetve azok az elvek, amelyek egyértelműen rögzítenék a különböző anyagoknak részletes, illetve operatív nyilvántartásának szabályait. A készletléti időszakban az anyagok tárolását végző szervek részletes nyilvántartást vezetnek a TEB raktárainak anyagairól, azonban a béke időszakban vezetett nyilvántartások egyrészt felülvizsgálatra szorulnak, másrészt nem kapcsolódnak magasabb szintű nyilvántartáshoz és nem szolgáltatnak kellő alapot a háborús nyilvántartás rendjének kialakításához.

Melyek azok a kérdések, amelyek a TEB anyagai nyilvántartásának kialakításából feltétlen vizsgálatot érdemelnek?

Elsőként említendő probléma, hogy a TEB anyagait hol és milyen részletességgel tartásuk nyilván. Másik kérdés, hogy az anyagváltozásokat elrendelő okmányokat melyik nyilvántartásra kötelezett szerv (szint) és milyen részletességgel készítse (adja ki). Harmadik a különböző szinteken vezetendő nyilvántartások és a felterjesztendő helyzetjelentések összhangjának kérdése.

A cikk keretében nem vállalkozhatom arra, hogy a felvetett kérdésekre kielégítő választ is adjak. Ez külön tanulmányt érdemelne és feltétlen kidolgozásra váró probléma. Azonban néhány kérdésben közelebb akarok jutni a kérdések tisztázásához.

Elsőként a TEB anyagainak nyilvántartásában érintett szerveket (szinteket) célszerű elemezni olyan célból, hogy azok kötelezhető-e és milyen mélységben a nyilvántartások vezetésére. Három szerv, illetve szint jöhet számításba:

- a raktárparancsnokságok,
- a TEB Főnökség törzse,
- és a Tábori Hadtápfőnökség törzse.

Véleményem szerint a raktár-parancsnokságoknál egyértelmű a részletes, cikkenkénti nyilvántartás vezetésének szükségessége. A raktár az a szerv, ahol cikkenként minden anyagfajtáról minden időben részletes adatokkal kell rendelkezni, az anyagforgalomról részletes nyilvántartást kell vezetni és az anyagváltozást előidéző okmányokat is itt célszerű gyűjteni.

Nem ilyen egyértelmű a TEBF-ségen, illetve a THF-ségen vezetendő nyilvántartások kérdése. Véleményem szerint célszerűtlen és bürokratikus megoldás lenne mindkét szervnél azonos nyilvántartások vezetése. Hogy melyik szerv vezessen és milyen nyilvántartást, azt a szervek anyagok feletti rendelkezési joga, az anyagtervezésben, az ellátás szervezésében betöltött szerepe határozza meg.

A TEBF-ség — mint már korábban vázoltam — ellátás tervező-szervező funkciókkal nem rendelkezik. Az anyagi biztosítás rendszerében vezető szerepet nem tölt be, anyagmozgatást nem kezdeményezhet, csak végrehajthatja az előljáró szerv intézkedéseit.

A Tábori Hadtápfőnökség az a szerv, amelyben minden szolgálati ág főnöksége megtalálható, amely tervezi-szervezi az elvonuló szárazföldi csapatok ellátását és teljes jogú anyagnem felelősnek minősíthető minden anyagnem vonatkozásában.

Véleményem szerint a TEB anyagainak felső szintű nyilvántartását itt célszerű végezni az illetékes szolgálati-ág-főnökségek vagy egy létrehozásra kerülő gépi adatfeldolgozó központ által. Hogy milyen részletességgel történhet itt a nyilvántartás, az külön vizsgálat eredményeként dönthető el.

A TEBF-ségen — véleményem szerint — csupán a tárolás, szállítás, anyagmozgatás, őrzés-védelem és tömegpusztító fegyverek elleni védelem, valamint az áttelepülés szervezése, vezetése szempontjából célszerű az anyagok mennyisége felett áttekintéssel rendelkezni. Ehhez azonban csak egészen nagyvonalú, tonnában vagy más hasonló nagyságú mértékegységben kimutatott, összevont adatok szükségesek. Nem szükséges tehát itt — akár operatívan is — nyilvántartani a szolgálati ágak anyagait.

Az anyagváltozást elrendelő okmányok kiinduló állomása a fentiek szerint csak a Tábori Hadtápfőnökség lehet. Az okmányok részletessége természetesen e nyilvántartások függvénye.

A kialakítandó nyilvántartásoknak célszerű összhangban kell lenni a különböző szinteken készítendő jelentések tartalmával. Hogy ez milyen mértékben és hogyan valósítható meg, további vizsgálatra váró kérdés.

A TEB vezetésének néhány kérdése

A Tábori Előretolt Bázis a Magyar Néphadsereg Tábori Hadtápfőnökség közvetlen alárendeltségében, annak mint végrehajtó szerve működik. A TEB tevékenységének irányítását, vezetését a tábori hadtápfőnök törzsen keresztül valósítja meg. A vezetés alapját a hadművelet hadtápbiztosítási terve, illetve a szolgálati-ág főnökségek ellátási tervei képezik. A Tábori Hadtápfőnökség hadtápbiztosítási tervében rögzített — TEB-re háruló — feladatok, intézkedések, parancsok formájában jutnak el a TEBF-höz.

A Tábori Hadtápfőnökség intézkedése a TEB részére az első hadművelet biztosítási feladataira való felkészülés időszakában — a TEB megalakulása idején — egy változatban a következőket tartalmazhatja:

— a TEB raktárai, egységei, szervei összpontosításának körlete, a készenlét elérése a kijelölt körletben;

— a TEB alárendeltjeinek beérkezési helye és ideje, azok átvételével kapcsolatos rendszabályok;

— a TEB anyagi készletei megalakításának határideje;

— a különböző anyagi eszközök beérkezésének ütemezése, a beérkezés helye;

— a TEB érdekében működtetett kirakó állomások helye, azok működésére vonatkozó rendszabályok;

— a TEB érdekében alkalmazott szállító egységek felhasználásával kapcsolatos rendszabályok;

— az anyagi eszközök rakodásával, szállításával, átvételével, tárolásával kapcsolatos rendszabályok;

— az őrzés-védelem és tömegpusztító fegyverek elleni védelem megszervezése;

— a híradással kapcsolatos kérdések;

— a THF vezetési pontjának települése és áttelepülésének iránya;

— jelentések felterjesztésének szabályozása;

— a TEBF által — a feladatok végrehajtására — hozott elhatározás jelentésének helye és időpontja.

A TEB részére ellátási feladat végrehajtására kiadandó intézkedés tartalmazhatja:

— a hadműveleti helyzet általános jellemzőit (röviden);

— az anyagátadások (anyagátvételek) helyét, idejét és az átadásra (átvételre) kerülő anyagok megnevezését, mennyiségét;

— az anyagok szállításának megszervezését, a szállító egységek alkalmazására vonatkozó rendszabályokat;

— a szállítás útvonalait;

— a közúti biztosítás megszervezéséből a TEB-re vonatkozó rendszabályokat;

— a szállítások biztosításának rendszabályait;

— a szállító oszlopok beérkezésének (fogadásának) helyét, időpontját;

— az anyagok átrakására, a szállító egységek további felhasználására vonatkozó rendszabályokat;

— a feladatok végrehajtása jelentésének rendjét.

Az ellátási feladatokat célszerű két napra megszabni a TEB részére, s a közben bekövetkezett változásokra folyamatosan reagálni kell.

Intézkedést célszerű még a fenti eseteken túl kiadni a TEB részére áttelepülés végrehajtására, vagy áttelepülés és ellátási feladatok egyidejű végrehajtására és más esetekben.

A tábori hadtápfőnök által kiadott intézkedésekhez a szolgálati ág főnökségek által készített szakmai intézkedéseket csatolni kell, azoknak részletesen tartalmazni kell az ellátási feladatokat, mellékelve azokhoz az anyagmozgatásokat elrendelő elosztókat, utalványokat. Különös jelentőséggel bír a közlekedési szolgálat szakmai intézkedése.

A hadműveleti helyzet főbb jellemzőit tartalmazó tájékoztatókat rendszeresen meg kell küldeni a TEBF-ség részére, folyamatos tájékoztatást kell biztosítani a helyzetben bekövetkezett főbb változásokról.

A THF-ség által kiadott intézkedések realizálása a TEB-en belül a

TEB főnök vezetési tevékenységi körébe tartozik, melyet törzsén keresztül valósít meg.

A TEBF-re és törzsére a következő főbb feladatok hárulnak:

- a TEB egységek (raktárak) fogadásának, bevezetésének megszervezése (csak a megalakulás időszakában);
- a TEB telepítésének megtervezése;
- az érkező anyagi eszközök fogadásának, átvételének, tárolásának megszervezése;
- az anyagi eszközök kiadásának, rakodásának, illetve kiszállításának és átadásának megszervezése;
- a TEB tömegpusztító fegyverek elleni védelmének, őrzés-védelmének megszervezése;
- a TEB áttelepítésének megszervezése és vezetése;
- helyzetjelentések összesítése és felterjesztése.

A TEB-en — funkcióiból eredően — hadműveleti hadtáp tervező-szervező tevékenység nem folyik. Törzsének fő figyelmét az előzőkben felsorolt feladatok végzésére célszerű fordítani. A hadműveleti-harcászati helyzet alakulását, a csapatok mozgásait, feladatait, az ellenség helyzetét nem kell nyilvántartani, mert az a Tábóri Hadtápfőnökség funkciója. Ezért ilyen jellegű munkatérképpel a TEBF-nek nem szükséges rendelkeznie.

A TEBF-ség főbb vezetési okmányai lehetnek a következők:

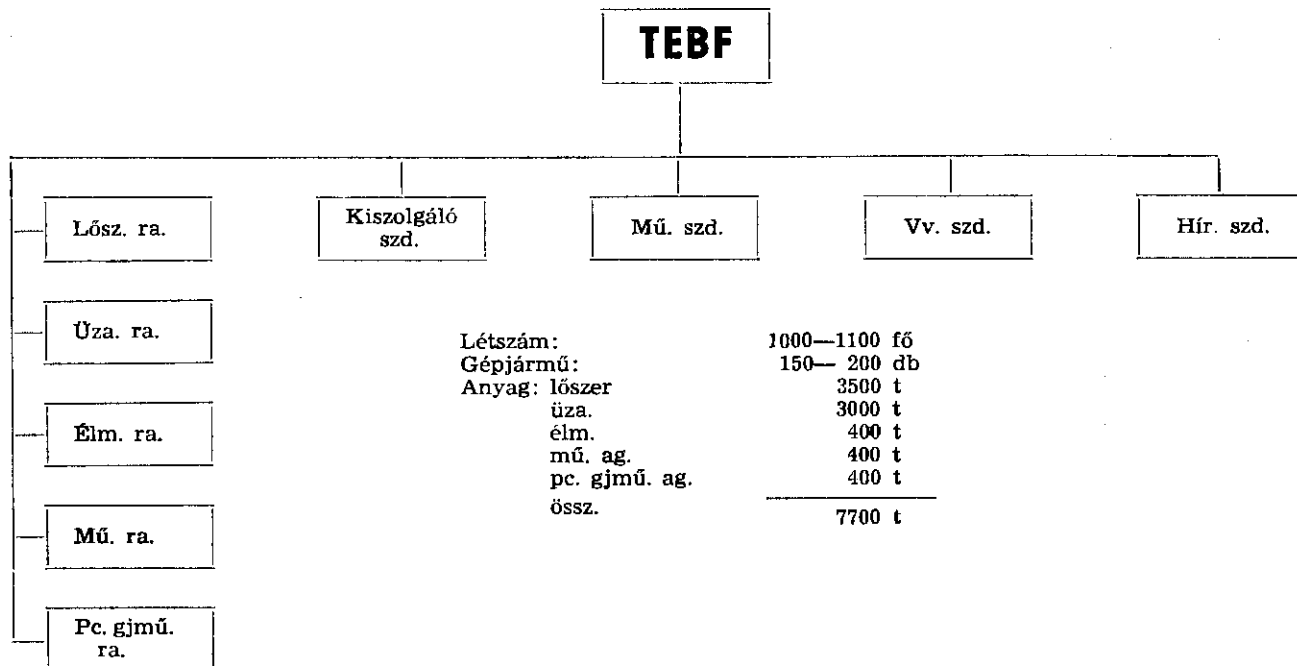
- a TEBF munkatérképe;
- a TEB telepítésének terve;
- az érkező anyagi eszközök fogadásának, tárolásának terve;
- az anyagok kiadásának (kiszállításának) terve;
- a TEB tömegpusztító fegyverek elleni védelmének és őrzés-védelmének terve;
- a TEB áttelepítésének terve;
- a TEBF intézkedése.

A munkatérképnek tartalmaznia célszerű a TEB és TEB részleg településének körletét, áttelepülésének irányát és helyét, a TMB, illetve TMB részleg települését, a HDS MB, illetve az MB részleg települését, a szállítási útvonalat, a TEB érdekében működő kirakó állomásokat, azokat a bázisokat, ahonnan a TEB esetleg vételezéseket eszközöl, a szállítás útvonalain a THF-ség által szervezett közúti biztosítás elemeit, a különböző helyekről és különböző időpontokban beérkező anyagi eszközök mennyiségét és az átvétel megszervezését tartalmazó táblázatokat, a tárolt anyagi eszközök mennyiségének és a szállító eszközök helyzetének főbb mutatóit, az anyagok kiadásának (szállításának) megszervezését tartalmazó táblázatokat, a kiszolgáló (anyagmozgató) erők-eszközök helyzetét és teljesítményadatait, a TEB tömegpusztító fegyverek elleni védelmének, őrzés-védelmének főbb mutatóit, a TEB híradásának tervét, a THF HVP-jának helyét és áttelepülésének irányát.

A többi vezetési okmányt 1:25 000-es, esetleg 1:10 000-es méretarányú térképeken, illetve vázlatokon célszerű kidolgozni.

Számos kérdés vár még tisztázásra a TEB működésével, vezetésével kapcsolatosan. Az elmúlt év végén végrehajtott „Komplexitás” anyagi biztosítási rendszergyakorlat sok hasznos tapasztalatot nyújtott a TEB működését illetően. A gyakorlat tapasztalatai a rendszer új elemeinek működésére, elméleti kérdéseinek kimunkálására tág lehetőséget nyitottak. E cikk keretében csak a legfontosabb kérdéseket érintettem, azokon belül is felvettem néhány, még jelenleg is megoldatlan problémát. A tábori hadtáp háborúra való hatékony felkészítése érdekében szükségesnek látszik mind a Tábori Előretolt Bázis, mind a Tábori Mögöttes Bázis működésével, vezetésével kapcsolatos kérdések teljes mélységű elméleti kidolgozása.

**A Tábori Előretolt Bázis szervezete
(Változat)**

A TÁBORI ELŐRETOLT BÁZIS TELEPÜLÉSE

(Változat a "Komplexitás", gyakorlati tapasztalatai alapján)

